

NUMMER 3, JULI-SEPTEMBER 2007

Sumaj Kawsay

suma gamana - teko kavi - vivir bien - ett bra liv

Foto: Emma Schütt

Inti betyder sol, energi och själ på quechua. Enligt inka-mytologin var Inti solguden och son till Viracocha, civilisationens gud. Solen firas i juni – under högtiden Inti Raymi.

Mats om den nordiska visionen

Vad är historien till för? Generellt tänker vi att den är till för att minnas och vi ser inte att historien kan hjälpa oss att hitta det logiska i hur förändringar uppstått och hjälpa oss att hitta nya vägar i en aktuell kontext. Därför har vi velat lära känna lite mer om Kawsays förflutna, med utgångspunkt från en nordisk synvinkel. Här i en intervju med Mats Ehn som har varit med sedan Kawsays början:

Åren 1970-1980 flyttade många människor från södra delarna av världen till Europa, många av dem hade mycket kännedom om alternativ folkbildning.

Jan-Erik Perneman (som hade utvecklat sin doktorsavhandling utifrån Paulo Freires tänkande) var med att skapa FONOLASOL - Föreningen för folkbildning Norden-Latinamerika, tillsammans med en grupp migranter. Det var en organisation med bas i de sociala rörelserna och som hade en vision om att skapa ömsesidiga relationer genom att lära från varandra och inte pålägga regler. Tankesättet var att vi har mycket att lära från varandra, vilket vi kan göra genom seminarium, böcker, folleter och huvudsakligen utbyte. Det första utbytet mellan länderna i söder och norr skedde på 1990-talet, då deltagande från Chile, Uruguay, Paraguay, Danmark, Finland och Sverige deltog.

1992 ägde ett annat utbyte rum med Brasilien genom Instituto Paulo Freire. Det man kom fram till var att skapa en utbildning för folket och de sociala rörelserna.

Det tredje utbytet hade som tema "500 år av kolonisation". Vid den här tidpunkten satt Leonel Cerruto vid FONOLASOLs ledning. Det här utbytet ägde rum år 1994 och hade som namn Tinku. Personer från Finland, Sverige, Norge deltog och besökte Peru och Bolivia.

Senare bildades flera olika Tinkus för olika kategorier; ursprungsfolk, ungdomar, ekologi, kvinnor, forskning, områden bland annat. Idén var att

Foto: Kawsay

Medarbetare på Kawsay

skapa olika kontaktnätverk mellan norr och syd men även på intern nivå. Det är värt att nämna att den här processen var som starkaste i Bolivia. 1995 under ett andinskt möte i Ecuador så föddes idén om att starta ett Universitet för Ursprungsfolk (UNII - Universidad Indígena Intercultural).

1998-1999 gick Tinku in i en tid av kris mycket på grund av ideologiska konflikter som grundade sig i motsättningarna huruvida Tinku skulle transformeras till en NGO (Non Governmental Organisation - icke statlig organisation) eller om man skulle arbeta med de sociala rörelserna. Tinku splittrades. Efter denna splittring bildades Kawsay (1999), som en organisation för att rädda det som åstadkommit och för att genomdriva processen med en högre utbildning genom UNII, som senare kom att heta UNIK. Vid den här tidpunkten var David Choqueticilla, Leonel Cerruto och Tiina Saaresranta involverade.

Det är viktigt att påpeka att Tinku i norr bestod av volontärer som ville genomföra utbyten - de kom för att arbeta med organisationer, på samma sätt som de fortsatt göra.

MATS EHN,
LÄRARE, FÄRNEBO FOLKHÖGSKOLA
NEDTECKNAT AV CARLA BAZOALTO,
KOORDINATÖR I KURSEN INTERKULTURELL PEDAGOGIK
ÖVERSÄTTNING JESSICA NILSSON, UBV-VOLONTÄR, KAWSAY

Visita <http://www.kawsay-unik.org/bo/>

Tiina reflekterar över interkulturalitet

Tiina Saaresranta har arbetat på Kawsay Bolivia och Kawsay Ecuador genom ett avtal mellan Kawsay och Åbo Akademi i Finland mellan åren 2000-2006. I den här intervjun reflekterar hon över begreppet interkulturalitet.

Interkulturalitet är komplicerat. Det är ett ord som man lätt tar till handa men få gånger praktiserar. Såväl Kawsay som UNIK anstränger sig alltid för att respektera mångfaldighet. För mig har interkulturalitet mycket att göra med maktstrukturerna till skillnad från multikulturalitet. Multikulturalitet betyder att vi alla samexisterar och så är det bra.

Interkulturalitet har alltså att göra med makt och också en dimension av rättigheter. Exempelvis av mänskliga rättigheter eftersom man för att nå upp till interkulturalitet måste kunna styrka rättigheter, kapacitet och möjligheter att utöva sin kultur som är mindre gynnad och i en mindre värderad position. Alltså, det är ett ansvar hos dem som har haft makten att lyssna mer på de som inte innehaft makten men de som inte haft makten måste också vara i en position där de kan acceptera de andra, inte kritisera dem, ett problem i Bolivia där det finns en stark kultur att slå ifrån sig allt möjligt.

För att nå inter måste vi utjämna maktrelationerna och för att vara inne i inter får ingen glömma eller avstå från sitt. Ibland finns det en tendens att inter är en blandning av allt och till slut är ingen ingenting eftersom det är en blandad kultur. Till exempel "Jag är inte finsk eftersom jag är mycket inter". Jag tror inte på det, interkulturalitet betyder istället att var och en har rätt att utöva och förstärka det som är sitt.

Med denna utgångspunkt, när en person är trygg, stärkt i sin kultur finns också en öppning för att hitta likheter i det andra Om du är trygg i din egen kultur så känner du inte behov av att slå ifrån dig andra kulturer heller. För att nå fram

till denna åskådning är vägen ganska lång för i Bolivia så är det relativt nyligen som interkulturalitet kommit upp till diskussion och i få situationer har man åberopat dess djupa innebörd då det är en term som är på mode och använts av internationella organisationer liksom termen *genus*.

Det finns tusen versioner om hur man ska förstå interkulturalitet i Bolivia och många gånger tänker jag att vi inte lyckats. Men efter så många år av kolonisation är det omöjligt att en sådan här typ av förändring ska gå snabbt.

ALESSANDRA BELLINI
SCHWEIZISK MEDARBETARE PÅ KAWSAY
ÖVERSÄTTNING: JESSICA NILSSON

Tiina Saaresranta

Foto: Privat

Escribenos a: info@kawsay-unik.org

Praktikanterna resumerar sin tid

I nummer 3, 2006, av Sumaj Kawsay berättade vi om de fyra praktikanterna från Färnebo Folkhögskola som då just var på väg till Bolivia; Mariana Mayr, Lina Karlsson, Marie Fredholm och Per Örlander.

Nu, sju månader senare, börjar praktiktiden att lida mot sitt slut. Vid en uppföljning på Kawsays kontor i juni berättade de om sin tid i Bolivia och om vad de gjort.

Mariana Mayr och Per Örlander har varit i höglandet; Kallaway-området norr om La Paz i byar som Chakarapi, Mayapampa, Chari och Picañami. Mariana Mayr har arbetat med en uppsats om landrättigheter i området. Här i Kallaway styrs samhällena på traditionellt vis och land går i arv från föräldrar till barn men ägandet finns inte registrerat på papper. Mariana berättar att man från Kallaway-provinsen skrivit ett brev till den grundlags-

Mariana Mayr med barnen i Kallaway

Per Örlander i Kallaway

Lina Karlsson bland ungdomarna i Isoso

Marie Fredholm i landet

skrivande församling som håller på att skriva om Bolivias grundlag där de bett om legitimitet för sina traditionella landområden. Enligt Mariana kommer det att bli stora problem om regeringen kräver tillbaka landområden som byarna använt kommunitärt. Hennes uppfattning är ändå att människorna inte är speciellt oroadade utan att det har förtroende för den grundlagsskrivande församlingen:

- Människorna är full av hopp och tror att det kommer att gå bra.

Mariana har intervjuat ett tio-tal personer och hon säger att de svarat mycket olika på frågorna gällande landrättigheter. Om sin vistelse i Kallawayaya säger Mariana:

- Det har varit jätteintressant, mycket potatis, väldigt kallt och en fantastisk natur.

Per Örlander arbetar på sin uppsats om hur deltagare på distanskursen i interkulturell pedagogik

upplever kursen. Ursprunget till att skriva om uppsatsen kom från Kawsay som undrade varför så många deltagare från just Kallawayayaområdet inte fullföljer sin utbildning. Per har hittills endast intervjuat nuvarande fem deltagare men ännu inte de från föregående kurser som hoppat av. Några av de problem som nuvarande deltagare nämnt har varit de långa avstånden, inte bara till samlingarna i Cochabamba utan även till workshops inom kallawayaprovinsen vilket kan innebära fem timmars vandring.

Avsaknaden av telefon och internet för att kommunicera sinsemellan har varit ett annat problem. Ett annat problem deltagare tagit upp är språket. Dels att det använts ett alltför akademiskt språk på kurserna och dels problemet att man i Cochabamba pratar spanska fast deltagarna har quechua som modersmål. Generellt är dock deltagarna nöjda med kursen, säger Per som efter sju månader i Bolivia speciellt är nöjd med att ha lärt sig spanska.

Per Örlander och Mariana Mayr överlämnar en dator till en by i Kallawayaya

Marie Fredholm och Lina Karlsson har tillbringat sin tid i lågländet, Isoso med sitt heta klimat men där också kalla sydanvinden kan svepa in. Marie Fredholm skriver om de lokala handledarna i Isoso i kurserna i pedagogik, ekoproduktion, kommunitärt styre och ursprungsfolks rättigheter. Hon har fått bo tillsammans med en av handledarnas familjer under sin vistelse i Isoso.

- Jag har intervjuat alla deltagare. Jag ville se hur det funge-

rar och vad deltagarna tänker. Problem som de berättat om har varit de långa avstånden, dålig ekonomi, dåliga vägar och att det inte finns telefon.

- Det har varit väldigt givande att få uppleva en annan kultur på så nära håll och få ta del av det vardagliga livet, säger Marie.

Lina Karlsson arbetar med en systematisering av en undersökning som en deltagare i ekoproduktionskursen gjort. Undersökningen handlar om majsproduktion och deltagaren arbetar även på att göra en agrikulturkalender.

Samtliga uppsatser skrivs på spanska och ska presenteras på Kawsay i juni. De kommer därefter finnas på kontoret för läsning.

Vid sidan av dessa arbeten skriver eleverna även uppsatser på svenska till Färnebo. Per Örlander ska jämföra kursena i interkulturell pedagogik

mellan Bolivia och Sverige. Lina Karlsson ska skriva om hur man ser på ursprungsidentitet. I Bolivia har hon intervjuat människor från de tre olika största kulturerna, quechua, aymara och guaraní. I Sverige tänker hon intervjua folk med samiskt ursprung. En av frågorna är: Vilka kriterier måste man uppfylla för att kalla sig för ursprungsfolk.

Lina vill också undersöka hur hennes egna samiska band ser ut då hennes mormor hade samiskt ursprung.

Förutom att arbeta på sina uppsatser finns det mycket annat som praktikanterna gjort under sin tid i Bolivia. Lina nämner som exempel:

-Vi har deltagit i kurser och berättat om samerna och skollagar i Sverige. Och vi har lekt mycket med barnen i byarna. De har blivit våra vänner. Mariana och Per har deltagit på festligheter som alpaca-dagen, mors dag och lärt sig klippa alpaca, väva, måla.

Lina Karlsson och Marie Fredholm bland unga fiskare i Isoso

Visita <http://www.kawsay-unik.org/bo/>

“Interkulturellt” möte i Ecuador

Under den första veckan i maj träffades representanter och koordinatörer från kursen i interkulturell pedagogik i Ecuador: Linköpings Universitet i Sverige (Mats Ehn), Fundación de Culturas Indígenas del Ecuador (Darwin Reyes, César Pilataxi och Floresmilo Simbaña), Kawsay Bolivia (Carla Bazoalto och Leonel Cerruto) och Kawsay Peru (Luzmila Ynquiltupa) och därutöver en deltagare från nivå C från Kawsays kurs i Ecuador.

Deltagare från Sverige (ej med på bild), Ecuador, Peru och Bolivia

Syftena med detta möte var att socialisera processen från de olika länderna för att besluta om mål och aktiviteter åren 2007-2008, presentera kursernas metodologi utifrån de olika erfarenheterna för att så nå fram till ett konsensus med metodologiska mål för att förstärka lokala initiativ samt att diskutera de olika ländernas idéer.

Vi diskuterade också respekten för interkulturalitet och nådde fram till följande formulering (fritt översatt):

“När vi pratar om interkulturalitet måste vi också prata om kulturens utformning, och prata om detta betyder inte bara att prata om identitet utan också livssituationer, från utbildning till ekonomi och uppenbarligen rådande jämlikhet.”

Slutligen sjösatte vi en agenda för vårt arbete fram till år 2008:

De fyra länderna påbörjar sin kurs i september: Sverige på samma sätt som tidigare, Ecuador bara med nivå A, i Cochabamba, Bolivia fortsätter man med nivå B och i Oruro, Bolivia, även

nivå A. I Peru fortsätter man med alla tre kurserna; A, B och C.

Mellan den 17 och 29 september har vi för övrigt besök från Linköpings Universitet som ska besöka kurserna i både Peru och Bolivia.

Deltagarna på kurserna måste vara inskrivna i enlighet med regler från Linköpings Universitet. Kommunikationen mellan länderna ska gå genom Kawsays webbsida. Man ska också använda sig av skype månatligen genom virtuella konferenser.

Varje land med sina resrepresentanter bör komma med förslag för hur man skulle kunna arbeta med ett projekt genom SAREC, SIDA:s Avdelningen för forskningssamarbete, koordinerat av Jan-Erik Perneman från Sverige.

Slutligen beslutades även att skriva ett dokument om tio år av interkulturell pedagogik. Första utkastet kommer att presenteras i september 2007.

CARLA BAZOALTO
KOORDINATÖR I KURSEN INTERKULTURELL PEDAGOGIK
ÖVERSÄTTNING: JESSICA NILSSON

Escribenos a: info@kawsay-unik.org

Inti Raymi

Den 21 firas nyår enligt den andinska kalendern. Emma Schütt som arbetar för svenska organisationen Svalorna med bas i La Paz berättar:

Klockan 07.14 i torsdags morse välkomnades så år 5 515 i den andinska kalendern. Till ruinen Tiwanaku utanför La Paz vallfärdar varje år den 21 juni tusentals personer för att fira det andinska nyåret Inti Raymi.

Klockan 19 kvällen innan anländer de första busslasterna och i tolv timmar fortsätter sedan anströmningen. Byn Tiwanaku, i närheten av de gamla tempelresterna, som annars lever en sömning tillvaro mellan de vanliga turistbussarnas ankomst och avgång lever upp. Längs dess dammiga gator drar horder med människor runt timmarna innan det är dags att hälsa solens ankomst bland ruinerna, ackompanjerat av panflöjter och kohorn.

Åsikter och teorier går isär huruvida det andinska nyåret, som firas på årets längsta natt, verkligen är en gammal tradition eller en sen uppfinning. Att landsbygdsbefolkningen inte firat Inti Raymi på länge verkar de flesta dock vara överens om. Juan Angel Yujra, aymaraantropolog, ledare för organisationen Pacha Amuyu och rituell och andlig expert, menar att det finns mycket som tyder på

att traditionen har firats i det precolombianska samhället men att den sedan gått i graven. Och Patcha Amuyu arbetar just med att återskapa firandet av inti raymi i Titikakasjön, på Sol- och Månön.

- Solön ansågs vara världens centrum för aymara- och Tiwanakukulturen. De ceremonier vi utför där på inti raymi är ett återskapande hur vi tror att det gick till, och för oss är det viktigt att lokalbefolkningen deltar, så att de själva också stöttas i att uppvärdera sin kultur.

Andra menar att firandet av det andinska nyåret är ett senpåkommet jippo som mest lockar akademiker från La Paz, hippies och turister. Oavsett vilken teori man tar som sanning kvarstår faktum; att fira inti raymi är populärt, och tusentals är de personer som vallfärdar till tiwanakotakaturens tempelrester och hemlighetsfulla monoliter för att hälsa solen med uppsträckta händer.

President Evo Morales och regeringspartiet MAS vill nu göra det andinska nyåret den 21 juni till nationell helgdag. Främst de östra lågländsdelarna opponerar sig dock och menar att för dem betyder inte det andinska nyåret något, och att ett nationellt högtidlighållande bara skulle skapa större splittringar inom landet.

Foto: Emma Schütt

Solen hälsas med uppsträckta händer

Visita <http://www.kawsay-unik.org/bo/>

På gång

Resebyrå inriktad på Bolivia

Mellan den 21 juni och 31 juli befinner sig Erik Larsson och Andreas Severinsson, två svenska killar, i Bolivia för att undersöka möjligheterna att arbeta tillsammans med Kawsay med kommunitär ekologisk turism. Deras plan är att, med tiden, forma ett företag för denna typ av turism i Sverige.

De är i Bolivia för att träffa organisationer och aktörer inom ekologisk turism, se hur de arbetar i Bolivia på ett praktiskt plan och också politiskt och filosofiskt.

Så här förklarar Andreas:

- Vårt syfte är att arbeta med ekologisk turism, vara del av den typ av turism som inte exploaterar platser och människor. Vårt mer specifika syfte är att under tiden i Bolivia leta efter platser på landsbygden som inte är så turistiska dit vi kan ta svenska turister. Vi vill visa turisterna det verkliga livet på landsbygden och förmedla platsens historia, hur människor lever och hur den sociala situationen är etcetera. Det bör vara ett utbyte och är viktigt att människorna i regionen är involverade.

- Vårt syfte går samman med det som Kawsay har i form av att förstärka och återta ursprungsfolkens kultur.

Leonel Cerruto har uttryckt sin vilja att samarbeta med Erik och Andreas och också föreslagit att de arbetar med guvernören i Oruro och hjälper till att organisera resor till ställen där man just börjat med komunitär ekologisk turism.

Vill du ha kontakt med Erik eller Andreas? Skriv till Andreas mailadress: aseverinsson@yahoo.se

Fest

Bolivias nationaldag 6/8

Alternativ 1:

Casa Bolivia bjuder in alla bolivianer och vänner till firandet av vårt kära Bolivia. Grillning, dryck, dans och uppträdande av dansgruppen "Viva mi patri Bolivia".

Tid: Lördagen den 4 augusti från klockan 20.00 fram till klockan 6.00.

Plats: Akalla By, Tunnelbanestation: Akalla

Entré: 100 kronor.

Alternativ 2:

(Ovanstående annonseringar har ingenting att göra med Kawsays verksamhet)

Kawsay

Centro de Culturas Originarias Kawsay

Parque Fidel Anze 1058,
entre Melchor Urquidi y José Quesada
Casilla 2348

Cochabamba, Bolivia

Correo electrónico: kawsay@kawsay-unik.org

Telefono: 591-4-4453890

Fax: 591-4-4453891

Visita: <http://www.kawsay-unik.org/bo/>

